

EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ CHILEN TASAVALLAN VÄLISEN LAAJENNETUN PUITESOPIMUKSEN ALLEKIRJOITUSVALTUUKSIEN MYÖNTÄMINEN

Sopimuksen tausta

EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen välillä on voimassa vuonna 2002 tehty Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen välinen sopimus assosiaatiosta. Assosiaatiosopimus sisältää myös vapaakauppaa koskevan osan, jota alettiin soveltaa väliaikaisesti vuonna 2003. Sopimus tuli kokonaisuudessaan voimaan vuonna 2005.

Komissio ja korkea edustaja valtuutettiin marraskuussa 2017 aloittamaan neuvottelut modernisoidun assosiaatiosopimuksen aikaansaamisesta Chilen kanssa. Uusi laajennettu puitesopimus (jäljempänä myös *sopimus*) korvaa vanhan assosiaatiosopimuksen. Neuvottelut saatiin päätökseen 9.12.2022. Komissio antoi 5.7.2023 ehdotuksen neuvoston päätökseksi EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen välisen laajennetun puitesopimuksen allekirjoittamisesta EU:n puolesta ja sopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta. Samalla komissio antoi ehdotuksen neuvoston päätökseksi EU:n ja Chilen välisen väliaikaisen kauppasopimuksen allekirjoittamisesta EU:n puolesta.

EU:n ja Chilen välinen uudistettu sopimuskokonaisuus sisältää kaksi erillistä oikeudellista instrumenttia, eli 1) laajennetun puitesopimuksen sekä 2) väliaikaisen kauppasopimuksen, joka sisältää EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat kauppaa ja investointien markkinoillepääsyä koskevat määräykset. Alun perin neuvoteltiin vain yhdestä sopimuksesta, joka olisi tullut voimaan, kun kaikki jäsenvaltiot, EU ja Chile olisivat hyväksyneet sopimuksen sisäisten menettelyidensä mukaisesti. Kauppaa ja investointien markkinoillepääsyä koskevat EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat määräykset päätettiin kuitenkin eriyttää ns. unionisopimuksena tehtävään väliaikaiseen kauppasopimukseen, jotta nämä määräykset saataisiin nopeammin voimaan. Myös laajennetun puitesopimuksen poliittisia ja yhteistyötä koskevia määräyksiä olisi tarkoitus soveltaa suurelta osin (ml. poliittiset vakiolausekkeet) väliaikaisesti ennen sopimuksen voimaantuloa. Koska laajennettu puitesopimus tehdään ns. sekasopimuksena, myös jäsenvaltioiden tulee allekirjoittaa se omalta osaltaan. Väliaikainen kauppasopimus päättyy, kun laajennettu puitesopimus tulee voimaan.

Sopimuksen keskeinen sisältö

Sopimuksen tavoitteena on vahvistaa EU:n ja Chilen kumppanuutta sekä EU:n asemaa Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueella. Sopimuksella pyritään vastaamaan uusiin maailmanlaajuisiin haasteisiin. Samalla päivitetään voimassa oleva sopimus vastaamaan EU:n ja Chilen kumppanuuden nykytilaa sekä EU:n ja Chilen tahoillaan hiljattain tekemien kauppasopimusten kunnianhimon tasoa. Modernisoitu sopimuskokonaisuus syventää EU:n ja Chilen kauppaa- ja investointisuhteita ja tarjoaa uusia mahdollisuuksia eurooppalaisille yrityksille.

Laajennettu puitesopimus sisältää poliittisen yhteistyön pilarin sekä kauppaa ja investointeja koskevan pilarin (johon sisältyy investointien suoja koskevia määräyksiä). Laajennettu puitesopimus on EU:n ensimmäinen sijoitussuojan sisältävä sopimus Latinalaisen Amerikan

maan kanssa. Sopimuksen keskeisiä hyötyjä on myös raaka-aineiden, kuten litiumin ja kuparin parempi saatavuus vihreään siirtymän tukena. Sopimus sisältää vastaavissa EU:n laajoissa kumppanuussopimuksissa olevat vakiolausekkeet ihmisoikeuksista, kansainvälisestä rikostuomioistuimesta, pien- ja kevytaseista, kansainvälisen terrorismin vastaisesta toiminnasta ja joukkotuhoukseiden leviämisen estämisestä.

Sopimusneuvotteluista on annettu tietoja eduskunnalle perustuslain 96 § ja 97 § mukaisesti (E-kirje E 51/2017 vp, U-kirjelmä U 32/2021 vp ja U-jatkokirjelmä UJ 29/2023 vp).

Sopimuksen allekirjoittaminen, väliaikainen soveltaminen ja voimaantulo

Sopimus on jäsenvaltioiden allekirjoitettavissa 6.-20.12.2023. EU:n ja Chilen osalta sopimus on tarkoitus allekirjoittaa allekirjoitustilaisuudessa 21.12.

Sopimusta on tarkoitus soveltaa väliaikaisesti ennen sen voimaantuloa unionin toimivaltaan kuuluville osilta unionin ja Chilen välillä.

Laajennettu puitesopimus on sekasopimus, eli sen osapuolina ovat sekä unioni että jäsenvaltiot. Sopimuksen kansallinen hyväksyminen edellyttää eduskunnan suostumusta. Sopimukselle tarvitaan EU:n jäsenvaltioiden hyväksynnän lisäksi Euroopan parlamentin hyväksyntä. Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä, johon mennessä EU ja sen jäsenvaltiot sekä Chile ovat ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaansaattamisen edellyttämien sisäisten menettelyjensä päätökseen saattamisesta.

Esitys

Edellä olevan perusteella esitetään, että Tasavallan Presidentti valtuuttaa suurlähettiläs Markku Keinäsen tai hänen estyneenä ollessaan ulkoasiainneuvos Tuuli-Maaria Aallon allekirjoittamaan Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen tasavallan välisen laajennetun puitesopimuksen.